

**Kuidas koostada düsleksiaga inimestele
sobiv õppekava. Tõhusad meetodid düsleksiaga
täiskasvanud õppijate toetamiseks**

*Läti Düsleksia Assotsiatsioon
Eva Birzniece,
Thomas Schmidt
2025-2026*

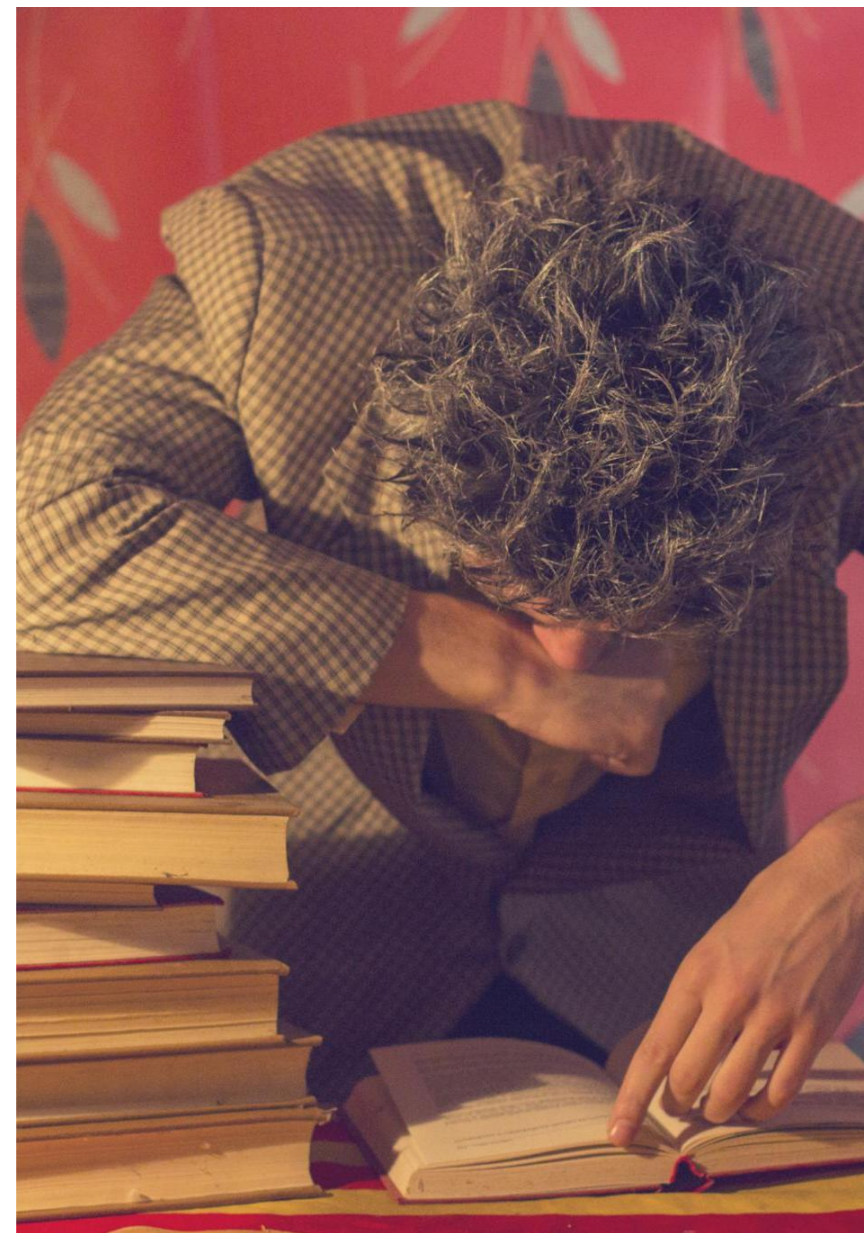
Põhiteesid

- Õppekava on koostatud õpetamiseks ja õppimiseks haridusasutuses. See hõlmab õpieesmärke, sisu, õpetamismeetodeid ja hindamist.
- Laiemas tähenduses võib mõiste „õppekava” sisaldada õppija varasemaid kogemusi või isegi elulookirjeldust (CV), mis annab üksikasjaliku ülevaate õppija haridusest ja tööalasest taustast.
- Terviklik õppekava sisaldab: eesmärke, sisu, meetodeid, hindamisviise, samas kui CV on dokument akadeemiliste või teadustööle suunatud töötaotluste jaoks.

**Lõppeesmärki toetavate
õppekavade loomine**

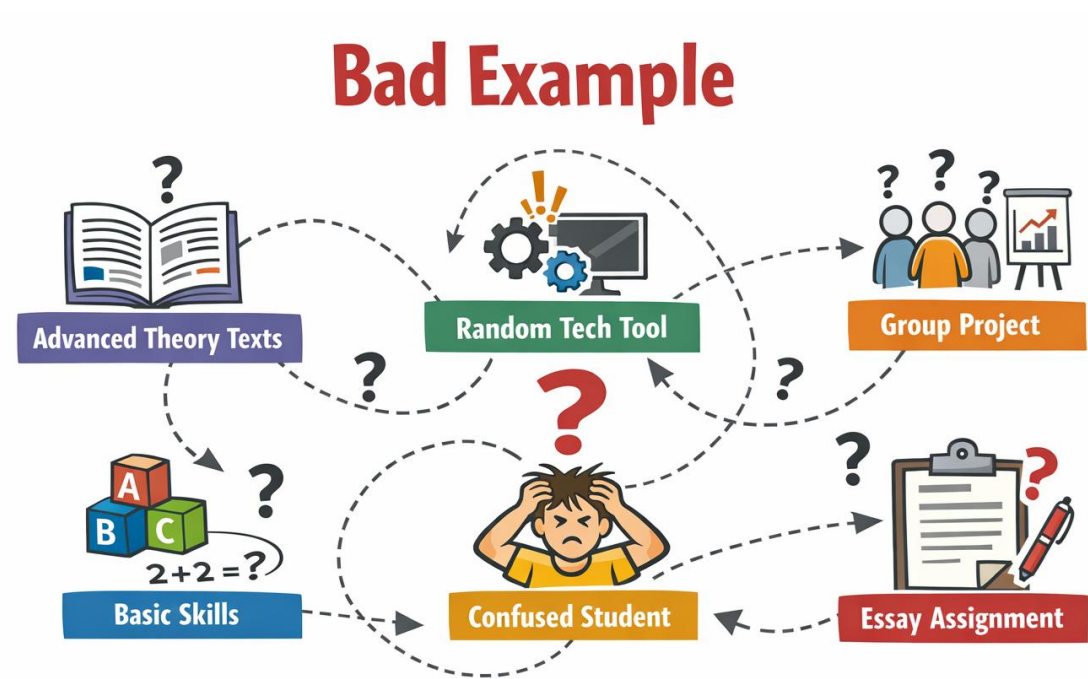
Õppekava koostamine

- Arusaadav järjestus toetab lõppeesmärgi saavutamist.
- Lõppeesmärk on selgelt paika pandud.
- Igal tunnil on kindel eesmärk ja tulemused.
- Omandatavaid oskusi tutvustatakse enne, kui neid õppima hakatakse.
- Keerukus kasvab järk-järgult ja etteaimatavalt.
- Uus teema tugineb varasematele teadmistele ja oskustele.
- Planeeritakse aega kordamiseks ja kinnistamiseks.
- Õppijad teavad, mida nad juba oskavad ja mis tuleb järgmisena.

Halb näide

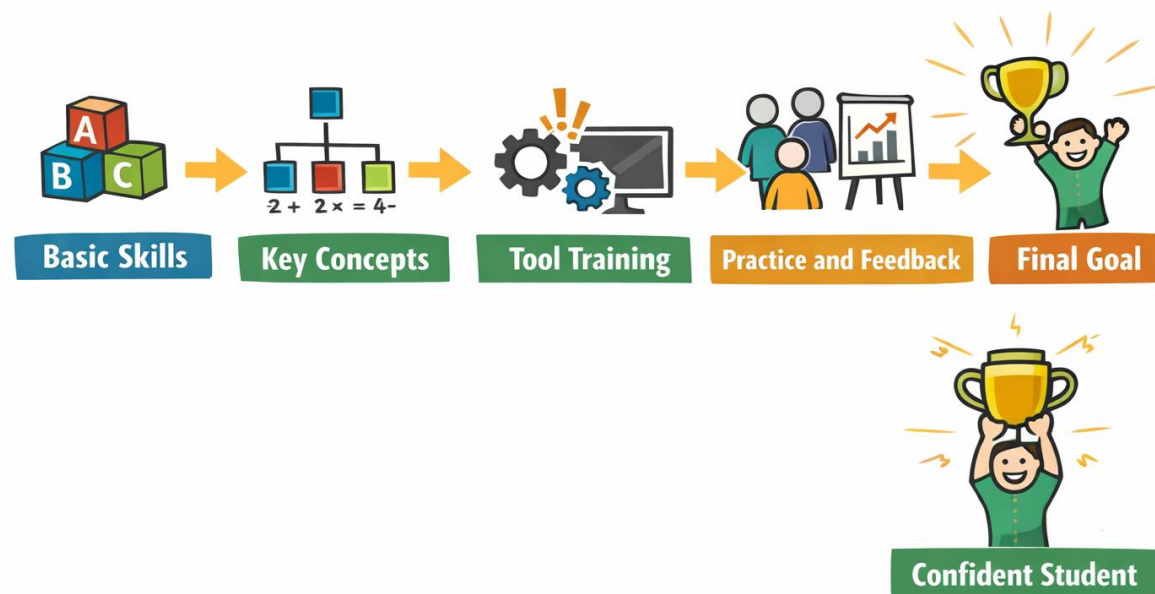
- Tunnid on korraldatud ilma selge arenguloogikata.
- Tundide teemad ei ole omavahel seotud.
- Õppijad ei tea, milliseid oskusi neilt oodatakse.
- Ootused õpitulemustele on ebaseleged.
- Õppijatelt nõutakse keerukate tekstide analüüsi enne põhikontseptsioonide selgitamist.
- Uusi tööriistu ja meetodeid lisatakse juhuslikult.

Hea näide

- Lõppeesmärk on teada algusest saadik.
- Põhimõisteid ja tööriistu tutvustatakse kohe õppimise alguses.
- Tunnid järgivad selget ja etteaimatavat järjestust.
- Iga tund tugineb eelmisele.
- Oskusi harjutatakse korduvalt enne järgmise ja keerukama ülesande andmist.
- Õppijad teavad, millised oskused neil on juba omandatud.

Good Example

Võrdlus

➤ Etteaimatav struktuur

- Oskused arenevad loogilises järjestuses.
- Õpetaja teab, mida õppijad oskavad.
- Õppijad teavad, mida neilt oodatakse.
- Aega saab planeerida.
- Õppijad oskavad kirjeldada oma oskusi tööandjale.

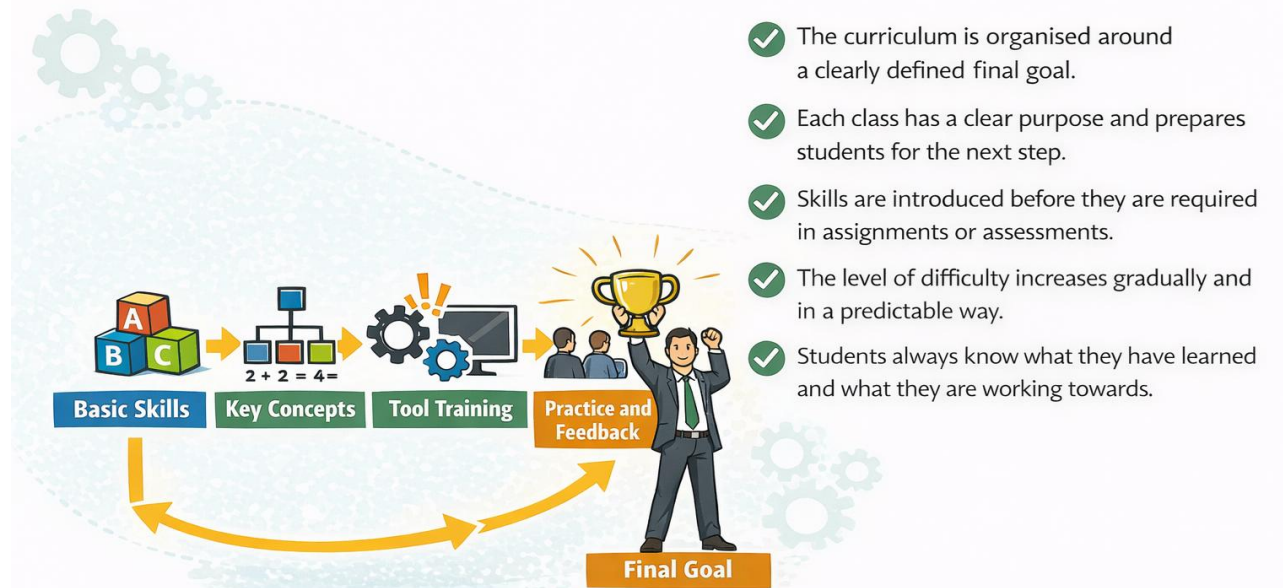
➤ Ettearvamatu struktuur

- Oskused ei arene süsteemselt.
- Õpetaja ei tea õppijate taset.
- Õppijad ei tea ootusi.
- Aega ei saa planeerida.
- Oskusi ei osata tööelus sõnastada.

Selge suunitlusega õppekava ülesehitus

- Õppekava koostatud kindlat lõppeesmärki silmas pidades.
- Igal tunnil on selge eesmärk ja see valmistab õpilasi ette järgmiseks sammuks.
- Omandatavaid oskusi tutvustatakse enne, kui neid ülesannete täitmisel või hindamisel nõutakse.
- Raskusaste suureneb järk-järgult ja etteaimatavalt.
- Õpilased teavad alati, millise tulemuse poole nad püüdlevad

Setting an understandable **sequence of classes** that supports **the final goal**

Selged ja läbipaistvad õpieesmärgid

- Õpieesmärke selgitatakse iga tunni alguses.
- Õppijad mõistavad, mille õppimist neilt oodatakse ja miks see on oluline.
- Aine osade vahelisi seoseid selgitatakse arusaadavalt.
- Läbipaistvus ja selgus vähendavad ebakindlust ja kognitiivset ülekoormust.
- Selged eesmärgid innustavad õppima, aitavad planeerida ja suurendavad enesekindlust.

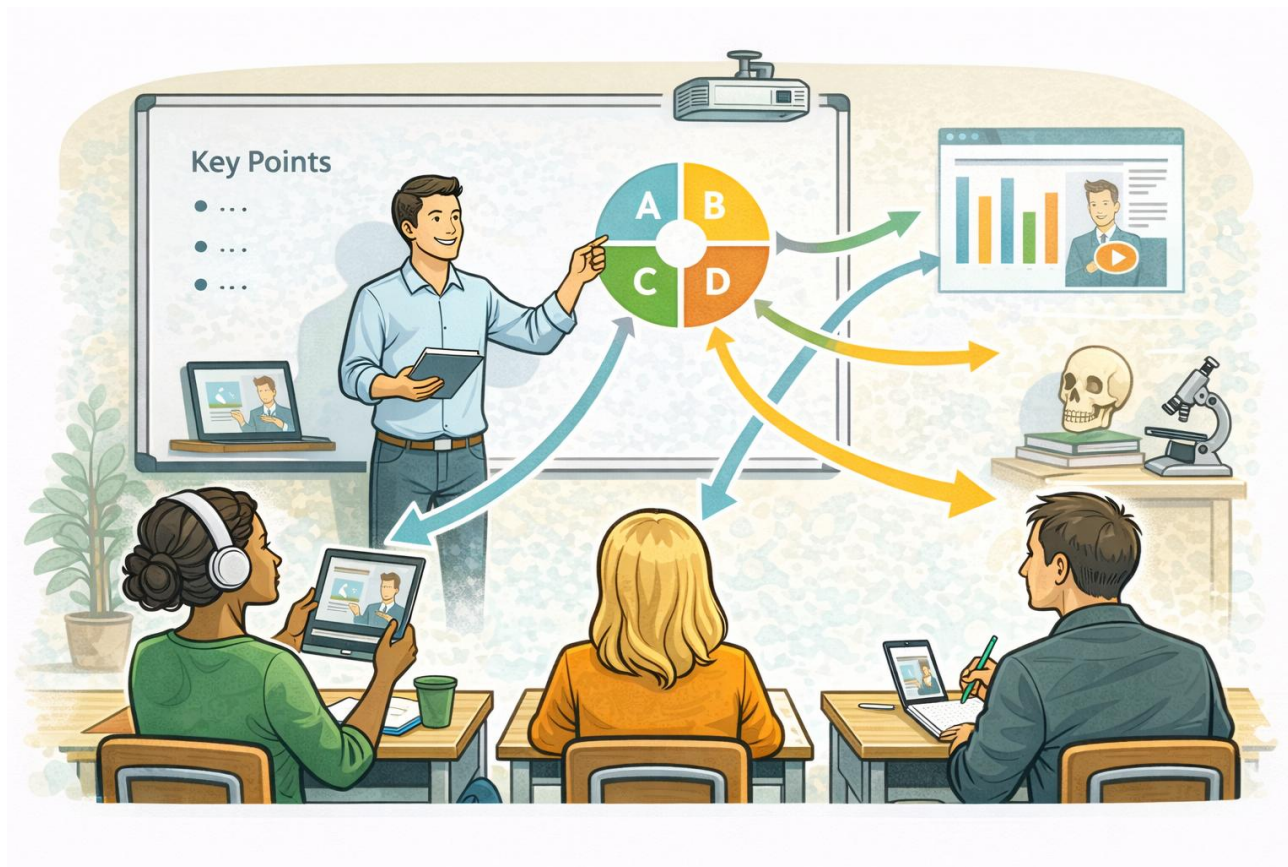
Struktuur, kordus ja etteaimatavus

- Igal tunnil on selge ja äratuntav struktuur.
- Põhimõisteid korratakse aeg-ajalt.
- Kordamist kasutatakse teadlikult õpistrateegiana, mitte parandamise eesmärgil.
- Etteaimatavus vähendab stressi ja vähendab kognitiivset koormust.
- Õppijad keskenduvad sisu omandamisele, mitte vormi mõistmisele.

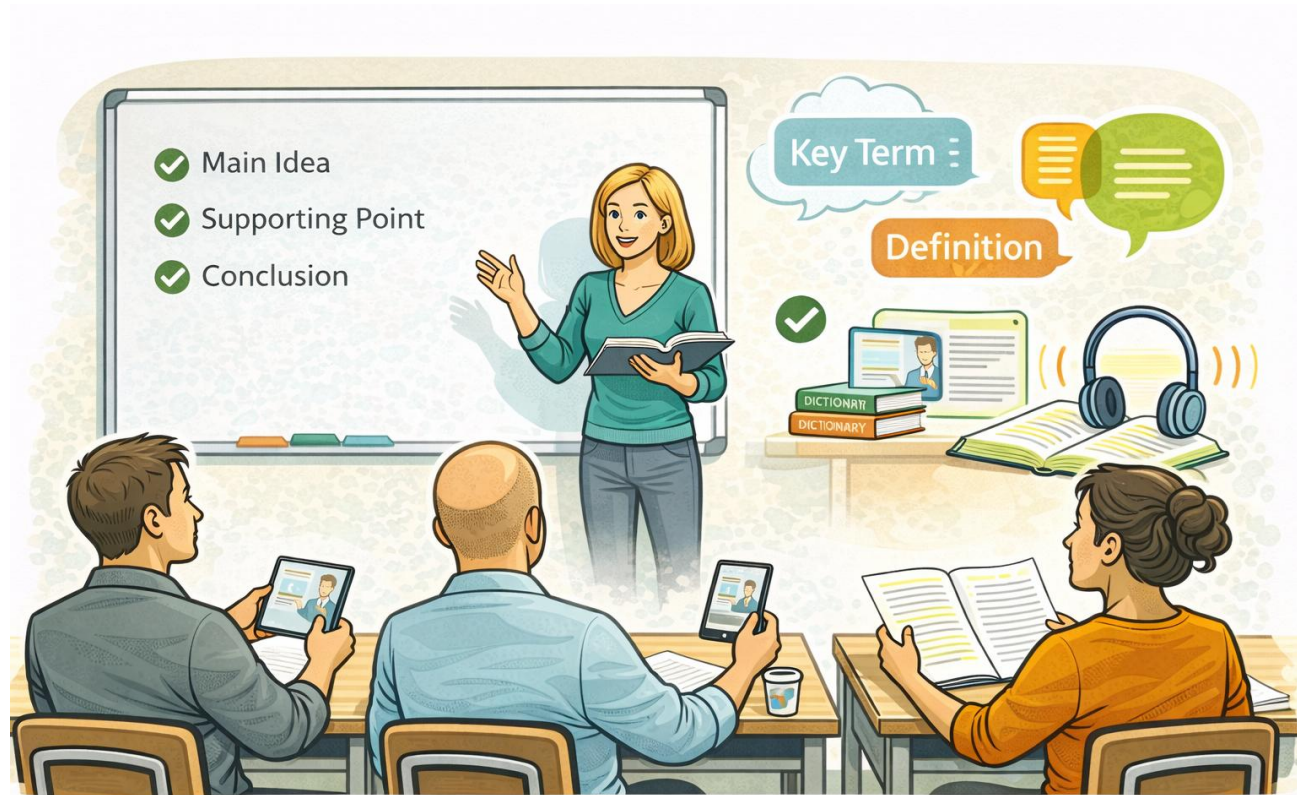
Multimodaalne õppimine kui standard

- Teabe esitamiseks kasutatakse alati mitmeid erinevaid viise.
- Suulised selgitused toetavad kirjaliku teksti mõistmist.
- Visuaalide, praktiliste esitluste ja eluliste näidete kasutamine on õppetöö terviklikkuse alus.
- Õppetegevused võimaldavad õppijatel vaadata, kuulata ja tegutseda.
- Teksti toetamiseks kasutatakse heli- ja videomaterjale.

Lihtsustatud keelekasutus

- Keelekasutus on selge, järjepidev ja arusaadav, ilma akadeemilist taset alandamata.
- Vältitakse keerulisi lauseehitusi ja ebavajalikke võõrsõnu.
- Põhitermineid tutvustatakse järk-järgult ja neid kasutatakse järjepidevalt.
- Materjalid, sh heli- ja videomaterjalid on kättesaadavad erinevates vormingutes.
- Abistavate ja tehisarul põhinevate lugemisvahendite kasutamine on lubatud ja soovitatav.

Pidev tagasiside ja kujundav hindamine

- Tagasiside on sagedane, regulaarne ja keskendub õppimise edenemisele.
- Hinnatakse õppimise käigus, mitte sellest eraldatud eksamitena.
- Õpilased saavad õpitu mõistmist näidata dialoogi, esitluste või praktiliste ülesannetega.
- Õigekiri ja kirjutamiskiirus ei ole hindamise esmane eesmärk.
- Kujundav hindamine aitab taastada enesekindlust ja toetab pikaajalist õppimist.

Õpikogemused

Õpikogemused

- Edu saavutamiseks on oluline juurdepääs sobivatele tööriistadele ja see peaks olema õppekava lahutamatu osa.
- Õpilastele tuleb selgesõnaliselt õpetada, kuidas kasutada põhilisi tehisarutööriistu õppimiseks, enese vältendamiseks ja teadmiste täiendamiseks.
- Need tööriistad võimaldavad kiiret tagasisidet, vähendavad keelebarjääre ja toetavad sügavamalt sisuga tegelemist.
- Kujundav hindamine olgu õppeprotsessi loomulik osa, mitte eraldi hindamistegevus.

Tehisaru (TA) tööriistade kasutamine

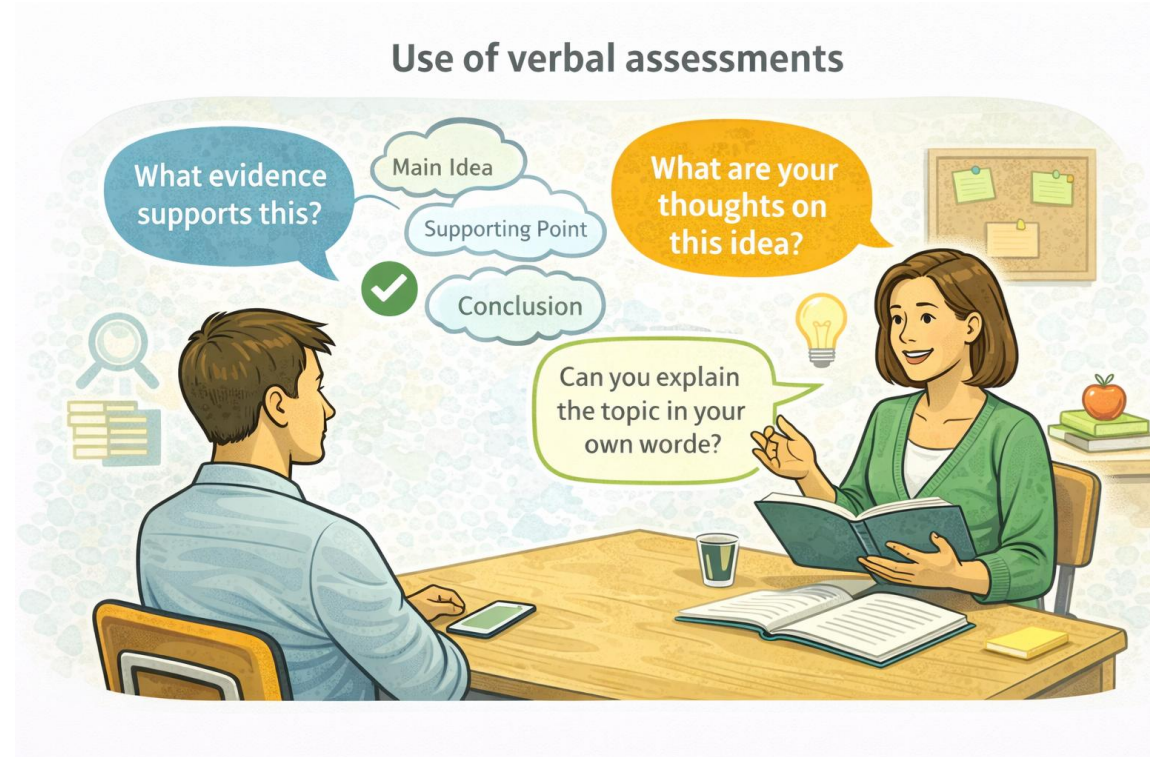
- Vähendab ja eemaldab keeruka etapi – keeleprotsessi.
- Säästab aega ja energiat.
- Tõstab õppijate enesekindlust.
- Toetab loovat mõtlemist.
- Aitab õppijal süveneda õppematerjalide sisusse.
- Suudab olla õppija „isiklik tuutor“.
- Annab võimaluse ajurünnakuks ja ideede genereerimiseks.
- Teeb häid kokkuvõtteid.
- OCR tööriistad suudavad muuta vanad tekstid loetavateks.
- Tõlketööriistad.

Valik TA tööriistu:

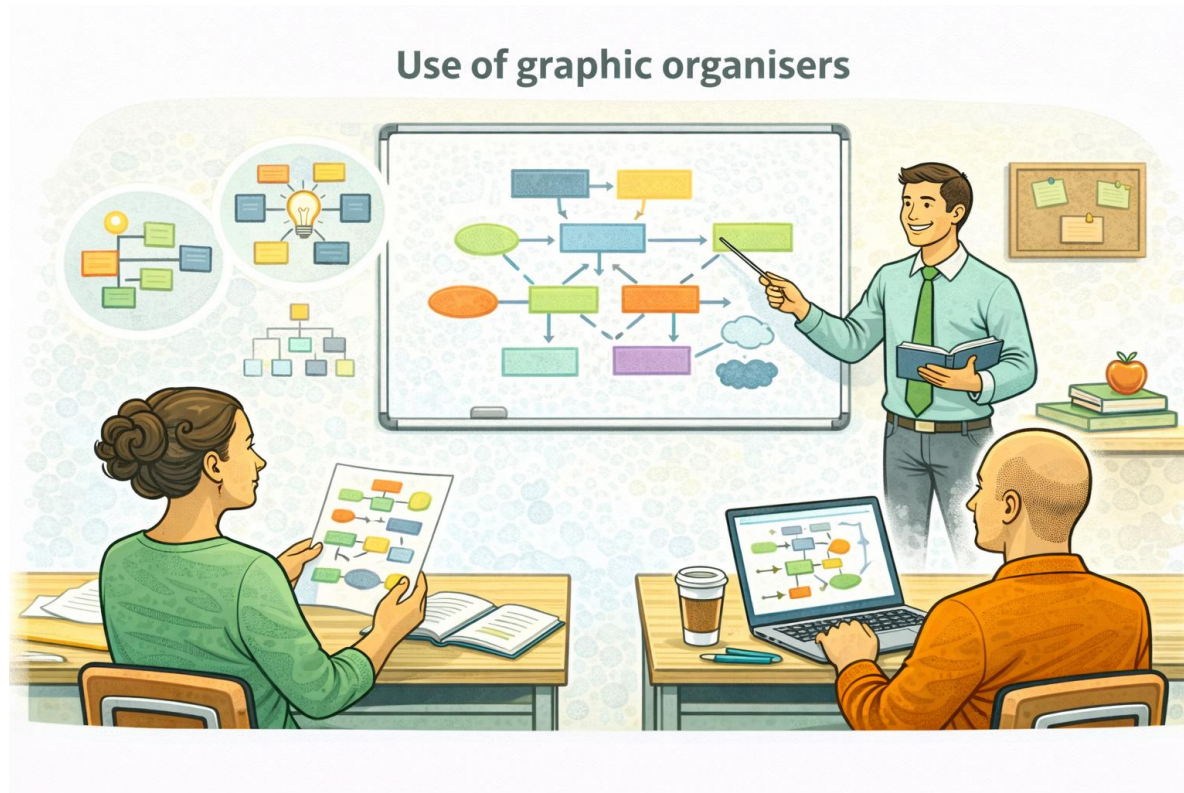
- Chat GTP
- Deele
- Microsoft copilot
- AI partner for zoom
- Google gemini
- Canva AI
- Photoshop AI
- Adobe AI
- Writer AI
- Pharse
- Suur Tõlk (Tartu Ülikool).

Suuline hindamine

- Esitlused ja demonstratsioonid.
- Arutelud väikestes rühmades.
- Suuline eksam.
- Debatid, arutelud.
- Küsimuste ja vastuste voorud tundides.
- Teabe edastamine video või audio formaadis.

Graafiliste esituste kasutamine

- Vookeemid
- Hierarhilised skeemid
- Venni diagrammid
- Pusled
- Pildid
- Tabelid
- Suhetekaardid
- Värvikoodid

Õpetamis-meetodid

Õpetamismeetodid

- Video ja suulise selgituse eelistamine tekstile.
- Praktilised näited ja demonstratsioonid.
- Graafiliste skeemide kasutamine.
- Rohkem arutelusid, vähem loengut.
- Võimalus salvestada loengu kõik materjalid, mitte ainult slaidid.
- Struktureeritud tunnikavad.
- Kohandatud hindamine.

Hindamine

Hindamise kohandamine

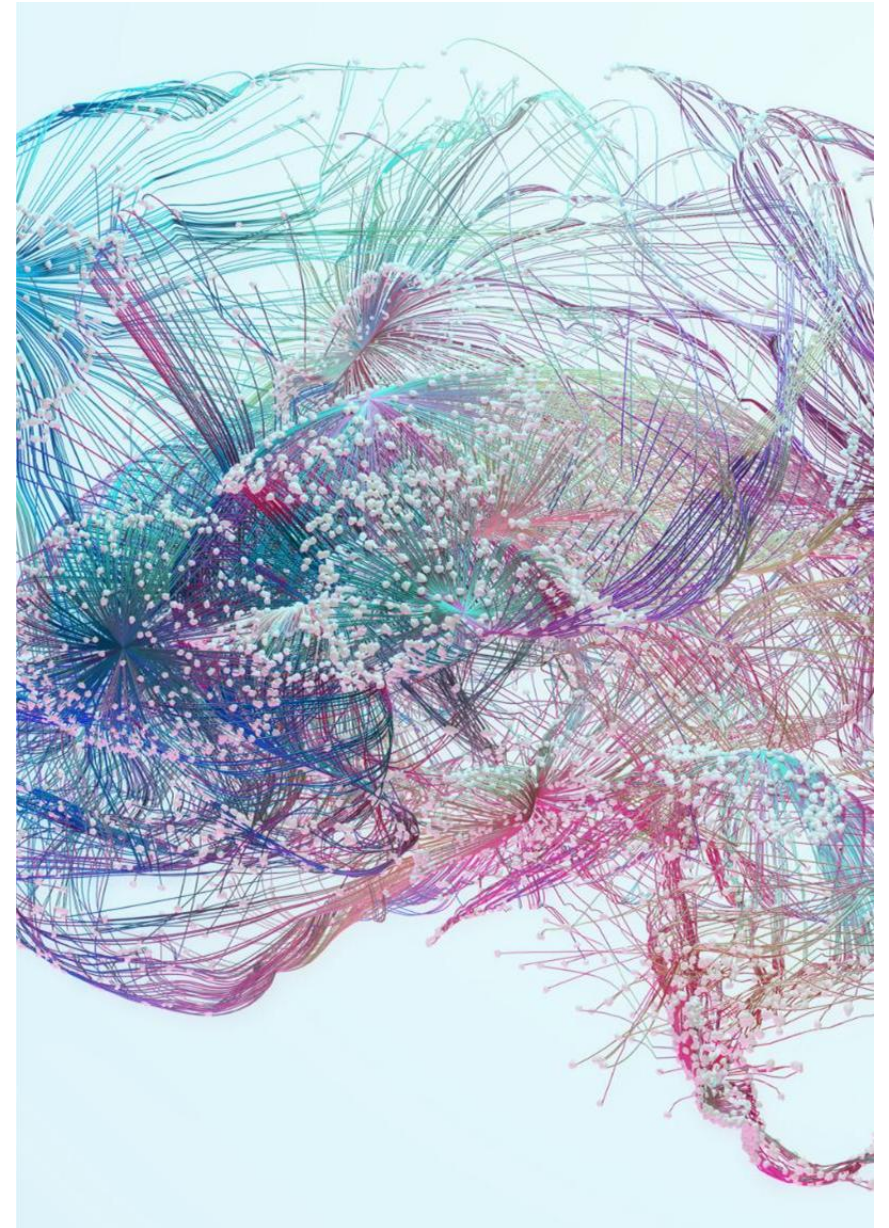
- Õppijatel on selge, mida täpselt hinnatakse.
- Hindamisel arvestatakse õppija tugevusi.
- Hindamiskriteeriumid on arusaadavad.
- Võimalik on kasutada kohandusi.
- Võimalik on suuline hindamine.
- Õppijatele antakse valikuvõimalusi.

KÕIKI KOHANDUSI RAKENDATAKSE JÄRJEPIDEVALT.

**Düsleksiaga inimeste
tugevused ja nende
kasutamine**

Düsleksiaga inimeste tugevused

- **Loovus**
Düsleksia võib soodustada innovaatilist mõtlemist.
- **Probleemilahendusoskus**
Võime läheneda probleemidele originaalselt.
- **Enesekindluse kasvatamine**
Tugevuste toetamine suurendab tahet õppida.

Loovuse ja probleemilahenduse julgustamine

Edendage innovaatilisi tegevusi

Kaasake õppijaid tegevustesse, mis inspireerivad uusi ideid otsima ja toetavad loovat mõtlemist.

Julgustage kriitilist mõtlemist

Innustage õppijaid probleeme sügavuti analüüsima ja tõhusaid lahendusi välja töötama.

Tooge esile õppijate mitmesuguseid andeid.

Lubage õppijatel väljendada ainulaadseid vaatenurki, mis peegeldavad just nende stiile.

Kokkuvõte

Märkamine ja kommunikatsioon

Düsleksia märkamine ja läbimõeldud suhtlemise kasutamine on täiskasvanud õppijate tõhusaks toetamiseks üliolulised.

Kaasav õppekava

Kaasav õppekava arvestab düsleksiaga täiskasvanute mitmekesiste õpivajadustega ja parandab õppe kättesaadavust.

Mitmekesised õpetamisstrateegiad

Mitmekesiste õpetamisstrateegiate kasutamine ja õppeülesannete kohandamine aitab arvestada individuaalsete õpieelistuste ja tugevustega.

Tugevuste väärtustamine

Düsleksiaga täiskasvanute tugevuste väärtustamine suurendab enesekindlust ja soodustab tõhusa õppimise kogemist.